

2017/24573

Bestuurlijke hantering onderzoeksvisitatie rechtsgeleerdheid (2009-2015)

10 april 2017

Inleiding

Het jaar 2016 stond voor de discipline Rechtsgeleerdheid in het teken van de landelijke onderzoeksvisitatie, voor onze faculteit uitgevoerd door de commissie Hammerstein. De visitatie besloeg de jaren 2009-2015 en omvatte al het onderzoek verricht aan onze faculteit, d.w.z. naast het juridische onderzoek, werd ook het criminologische en het economische onderzoek gepresenteerd. Het eindrapport van de visitatiecommissie werd op 15 maart 2017 aan het College van Bestuur aangeboden. De uitkomsten zijn bijzonder goed: dat geldt voor zowel **alle** afzonderlijke onderzoeksprogramma's als voor de overkoepelende zelfstudie van het E.M. Meijers Instituut. Deze brief bevat de bestuurlijke hantering.

In wat hierna volgt geeft het faculteitsbestuur de gevolgde procedure weer (onder 1) waarna een korte reactie volgt op de uitkomsten van het visitatierapport (onder 2), afgerond met enkele woorden van dank (onder 3). Gezien de consistent positieve uitkomst voor alle programma's, zal de nadruk in deze reactie liggen op overkoepelende aspecten van het rapport en op de suggesties van de commissie die alle programma's en het facultaire onderzoek als zodanig aangaan.

Belangrijkste conclusie en strategische vooruitblik

De belangrijkste conclusie is dat het visitatierapport geen aanleiding geeft tot nieuwe organisatorische wijzigingen en dat de faculteit als zodanig behoefte heeft aan rust op organisatorisch vlak, zodat meer tijd ontstaat voor primair onderzoek. Een dergelijke periode zal ruimte creëren voor het ontwikkelen van een meer **strategische onderzoekscultuur** waarin mogelijkheden bestaan voor het experimenteren met nieuwe onderzoeksmethoden die aanhaken bij technologische ontwikkelingen, inclusief de opbouw van **discipline-overstijgende datasets**, en waarin individuele onderzoekers worden aangemoedigd om hun **eigen onderzoeksagenda's explicieter te articuleren**. Dit laatste sluit ook aan bij de ambitie om een sterker record op te bouwen voor wat betreft ingediende subsidievoorstellen bij NWO en de EU.

2017/24573

1. De procedure

In het landelijk overleg van de Raad van decanen Rechtsgeleerdheid is gekozen voor lokale visitaties.

Ter voorbereiding van de *stand alone* visitatie heeft de faculteit een Plan van Aanpak voorgelegd aan het CvB. Hierin is een voorstel gedaan over de samenstelling van de visitatiecommissie en over de uitvoering van de visitatie.

Het SEP protocol is in het hele visitatieproces leidend geweest.

De faculteit heeft op 1 juli 2016 negen – door het CvB goedgekeurde - rapporten aan de visitatiecommissie gestuurd. Acht rapporten betroffen de zelfstudies van de programma's en één rapport betrof de zelfstudie van het E.M. Meijers Instituut. De commissie kreeg bovendien toegang tot een website die de zelfstudies verbond met de universitaire website en de persoonlijke pagina's van de onderzoekers.

De visitatie was tweetalig (Nederlands/Engels).

Het visitatiebezoek is nauwgezet voorbereid. Het visitatieprogramma is afgestemd met de wensen van de visitatiecommissie.

Op 8 en 9 oktober 2016 vond het bezoek van de commissie plaats. De commissie bestond uit (emeriti) hoogleraren en vertegenwoordigers van de rechtspraktijk, uit Nederland, België en Frankrijk / Zwitserland.

Op 7 februari ontving de faculteit het conceptrapport, met het verzoek te reageren op feitelijke onjuistheden. Het conceptrapport is besproken binnen het Onderzoeksbestuur, Faculteitsbestuur en met de wd's. Het conceptrapport is in de hele breedte goed en met trots ontvangen.

Op 15 maart ontving de faculteit het eindrapport.

Hierna volgt nog een 'overall rapport' over de stand van zaken van het juridisch onderzoek in Nederland onder voorzitterschap van Prof. Willem van Genugten (UvT). Dit rapport zal, onder meer, worden gebaseerd op de oordelen van de lokale commissies.

2. Reactie van de faculteit

De faculteit herkent zich goed in het rapport van de visitatiecommissie en een groot deel van de aanbevelingen komt terug in het facultaire strategieplan dat het faculteitsbestuur thans voorbereidt.

- *Geen herziening programma's*
De visitatiecommissie wijst erop dat de acht onderzoeksprogramma's er sterk bijstaan, zowel wetenschappelijk als maatschappelijk. De sfeer is goed en dynamisch. Er is dus geen aanleiding tot herziening van de programma's. Daarnaast heeft de commissie grote waardering voor de kwaliteitszorgsystemen. De faculteit heeft parallel aan de visitatievoorbereiding de 'Meijers fellowronde' gehouden en vlak daarna desbetreffende normen en procedures verduidelijkt en waar nodig aangescherpt. Dit heeft geleid tot een nieuw Research Assesment Framework (RAF), dat tijdens de visitatie is besproken met de commissie. De RAF-normen en procedure zijn positief ontvangen door de Commissie (p.9). De afgelopen periode is voor de faculteit zeer intensief geweest (visitatie, fellowronde, RAF) en het faculteitsbestuur onderstreept het belang van een periode waarin de ruimte die nodig is voor inhoudelijke groei op onderzoeksgebied wordt beschermd.
- *Promovendi-opleiding*
De commissie heeft een zeer positieve indruk gekregen van de promovendi-opleiding en het promovendibeleid. De promovendi-opleiding en het beleid zijn speerpunten van de faculteit. Het faculteitsbestuur zal daarom blijven kijken hoe nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op

het gebied van datamanagement en onderzoeksmethoden, vertaald kunnen worden naar de promovendi-opleiding, en hoe de promovendi-opleiding nog meer een ontmoetingsplek kan worden voor alle onderzoekers van de faculteit. Ook verdere professionalisering van de promotiebegeleiding blijft nadrukkelijk onder de aandacht.

- *Wetenschappelijke integriteit*
De commissie heeft de indruk gekregen dat dit onderwerp voldoende leeft binnen de faculteit en voortdurend de aandacht heeft van de onderzoekers. Het faculteitsbestuur blijft inzetten op het bevorderen van een integere onderzoekscultuur door bepaalde beleidsmaatregelen (bijv. beleid *co tutelle*, *PhD track*, datamanagement in samenwerking met de UB, implementatie promotiereglement, verplichte cursus promotiebegeleiding voor nieuwe UHDs) als ook door het continu voeren van het gesprek over de verschillende aspecten van dit onderwerp zodat dit thema goed op de agenda blijft en er een gezamenlijke visie ontstaat.
- *Inzetten op meer subsidies en de creatie van discipline-overstijgende databases*
Het visitatierapport geeft aanleiding tot het inzetten op volumebeleid met betrekking tot de NWO-aanvragen en Europese aanvragen (ERC's). Het faculteitsbestuur ziet kansen het aantal in te dienen aanvragen te vergroten door (i) subsidierondes meer te integreren in strategisch personeelsbeleid (Vlootschouw, R&O's), (ii) op facultair niveau de organisatie te intensiveren, o.a. door het opstarten van veni- en vidi-klasjes en (iii) creatieve incentives te ontwikkelen voor het vrijspelen van tijd van onderzoekers voor het schrijven van aanvragen. Een fraai voorbeeld van dit laatste is de recente ILS-call voor seed money waaruit onderzoeksverloven kunnen worden gefinancierd of onderzoekers anderszins financieel konden worden gesteund om een subsidie-aanvraag voor te bereiden. De ambitie is dergelijke calls ook in volgende jaren uit te zetten, eventueel ingebed in strategieplannen op instituutsniveau, waarbij SAP-tegoeden kunnen worden benut om deze verloven te financieren / matchen.

Om een aantrekkelijke partner te worden voor consortia en om de inter-facultaire samenwerking te bevorderen wil het faculteitsbestuur zich ook richten op het creëren van unieke datasets en databases. Om dit idee te illustreren worden hier twee voorbeelden genoemd: een eerste voorbeeld betreft de creatie van een dataset van arbitrage-instellingen te ontwikkelen met de FGGA, waarbij gezamenlijke of op elkaar aansluitende onderzoeksvragen kunnen worden ontwikkeld. Een tweede voorbeeld van een discipline-overstijgende dataset waaruit meerdere onderzoeksgroepen vanuit verschillende perspectieven zouden kunnen putten betreft een zogenaamde Social Justice / Corporate Social Responsibility-database. Dergelijke discipline-overstijgende databases zouden kunnen worden ontwikkeld in samenwerking met het datascience programma, met behulp van incentives uit eventuele nieuwe profileringsgelden.

- *Spanning onderwijs en onderzoek*
De visitatiecommissie signaleerde de spanning tussen onderwijs en onderzoek. Het faculteitsbestuur meent dat onderwijs en onderzoek prima samen gaan, en dat juist die combinatie de faculteit hoog doet scoren in de QS Law Ranking. Het faculteitsbestuur merkt wel op dat de versnelde wereld waar we in leven dwingt tot het maken van scherpere keuzes. Het faculteitsbestuur wil onderzoekers meer stimuleren zelf strategisch na te denken over zijn of haar persoonlijke publicatiestrategie en onderzoeksprofilering. Daarnaast is het van belang samen kritisch te blijven kijken naar administratieve processen om onderzoek en onderwijs heen en daar efficiënt in te opereren. In dit kader vraagt het faculteitsbestuur het CvB aandacht voor het volgende:

Geen nieuwe vernieuwingen

Er is een breed gevoelde behoefte om in de nabije toekomst niet opnieuw met een stroom aan voorstellen voor nieuwe vernieuwingen te worden geconfronteerd. Hierbij speelt ook een rol dat universiteitsbrede projecten niet altijd zijn afgestemd op de studentenaantallen bij Rechtsgeleerdheid. Er is rust nodig voor het verrichten van de primaire taken: het geven van onderwijs en het verrichten van onderzoek.

Verantwoordelijkheid afdelingsvoorzitters

Binnen de faculteit dient de balans onderwijs – onderzoek te worden behartigd door de afdelingsvoorzitters en de WDs, vooral ook voor de jonge onderzoekers. De afdelingsvoorzitters dienen er op toe te zien dat het onderwijs gelijkmatig verdeeld wordt over alle wetenschappelijke staf. De onderzoekstijd van onderzoekers dient expliciet ter sprake te komen in de jaarlijkse R&O gesprekken, en ook in de RAF-rondes. Indien in de RAF-ronde duidelijk wordt dat een onderzoeker niet de vereiste output heeft zullen ook de afdelingsvoorzitters hierop worden aangesproken en zal er een gesprek tussen de programma-coördinator, de afdelingsvoorzitter en de betreffende onderzoeker worden georganiseerd.

ICT

Een betere ICT omgeving is niet alleen van belang om de druk te verminderen in het steeds meer bureaucratiserende onderwijs, maar is ook voor het behoud van voldoende onderzoekstijd van groot belang. Daarnaast is ICT belangrijk voor de organisatie van het onderzoek. Zo is het bijv. van groot belang voor onze faculteit dat de RAF-procedure wordt gekoppeld met andere systemen (SAP/Converis) en dat binnen de bestaande systemen rekening wordt gehouden met onderzoeksprogramma's die soms niet parallel lopen aan instituten. Daarnaast is een goede ICT-omgeving vereist om het advies van de visitatiecommissie met betrekking tot betere disseminatie van de onderzoeksoutput te implementeren, onder andere via open access. De faculteit is hier in hoge mate afhankelijk van de mogelijkheden en omgeving die op universitair niveau worden geboden.

- *Diversiteit en inclusiviteit*

De visitatiecommissie merkte op dat de wetenschappelijke staf, vooral ook in de hogere ranken, niet erg divers is. Het faculteitsbestuur is het met deze bevinding eens en onderschrijft de waarde van een meer diverse samenstelling van de onderzoeksstaf op alle niveaus. In verschillende instituten werken Nederlanders met een niet-Nederlandse afkomst, ook op hoogleraars- en UHD-niveau, en hun bijdrage aan de Faculteit is in meerdere opzichten bijzonder verrijkend. Hun aantal is echter niet groot indien afgezet tegen de gehele wetenschappelijke staf. Het aantrekken van internationale staf laat ook te wensen over en de *gender balance* is niet evenwichtig. Cf. het strategieplan zal de ambitie om te komen tot een meer diverse samenstelling van de staf worden nagestreefd door het voeren van jaarlijkse vlootshougesprekken en andere initiatieven die inzetten op verdere professionalisering van de faculteit, waaronder ook het creëren van draagvlak voor effectieve R&O-gesprekken en het nadrukkelijker aanspreken van afdelingsvoorzitters en WDs op hun verantwoordelijkheden.

3. Dankwoorden

Het faculteitsbestuur wil zijn onderzoekers hartelijk danken voor hun grote inzet over de afgelopen jaren. Zij zijn de kern van het positieve resultaat dat nu voorligt. Visitaties zijn in een zeker opzicht 'noodzakelijk kwaad': uiteindelijk gaat het immers om het onderzoek en om de onderzoekers zelf. Maar visitaties bieden ook een moment van reflectie voor de faculteit en inzicht in de stand van zaken op onderzoeksgebied qua oriëntatie, output en organisatie. De voorbereidingen voor deze visitatie zijn groot geweest en om de additionele last van volgende visitaties enigszins te beperken wordt thans gewerkt met jaarrapporten. De grote inspanning voor deze keer heeft evenwel zijn vruchten afgeworpen: ons onderzoek blijkt, in kwantiteit en in kwaliteit, in een reeks van jaren zeer goed te zijn en in de top van het Nederlandse onderzoek mee te draaien.

De programmacoördinatoren en de deelprogrammacoördinatoren spelen een belangrijke rol in het denken over de toekomst van ons onderzoek, in het bewaken van de kwaliteit en kwantiteit van de onderzoeksoutput (RAF) en de samenhang daarvan (Fellowship-procedure) en in het afleggen van externe verantwoording (de zelfstudies). Zij vormen bovendien, gezamenlijk en individueel, het contact tussen het faculteitsbestuur en de onderzoekers. Ook hen is het bestuur bijzonder erkentelijk voor hun inzet en inspanningen.

2017/24573

Ten slotte wil het bestuur de medewerkers van het E.M. Meijers Instituut bedanken voor hun bijdrage aan deze visitatie alsmede het Bestuursbureau voor de hulp bij het tot stand komen van de facultaire zelfstudies.
